

Grace Darling.

Írta: *Barand Margit**)

Anglia legészakibb részén, Northumberland grófság keleti partjaival szemben, fekszik egy szigetsoport, melynek a hajózásra veszedelmes szirtjei sok gyásznak és szerencsétlenségnek lettek már okozói. A szigetek legnagyobb részén egy fűszál sem zöldül, mintha átok feküdne az idők végtelensége óta szelekkel és hullámokkal küzdő komor bazaltsziklákon, s a fölöttük keringő sirályok bús sikoltása még kísértetiesebbé teszi kietlen képét a sziklacsoportnak, amelynek összes lakói a Longston Island világító toronyának öre és annak családja.

1838. őszének egy viharos éjszakáján a Forsfarshire nevű hajó, 24 főből álló személyzettel és 39 Northumberlandba készülõ utassal megrakodva, élet-halálküzdelmet vívott a fékevesztett tengerrel, mikor az ijesztő sötétségből hirtelen előtűnt Longston Island világító tornyának fénye. Ez a fény, mely a honi partok közelségét jelezte, új erővel és bizalommal töltötte el a csüggedőket, mikor az orkán a hajót elragadva oly hevesen csapta egy éles, kiálló sziklához, hogy rajta a szó szoros értelmében ketté törött.

Az elemekkel való rettenetes küzdelem után, végre sikerült a matrózoknak egy csónakot szabaddá tenni, a melyben – miután a vihar átszállásközben néhányukat elsöpörte – 9 embernek sikerült elhelyezkedni. Ezeket az orkán a nyílt tengerre sodorta. Egy véletlenül arra haladó korvetta legénysége megmentette őket.

A visszamaradtak közül azokat, akik a hajó hátsó részén tartózkodtak, köztük a kapitányt és feleségét, nem-sokára a mélységbe rántotta a vihar. A kettészelt hajó másik fele, a szirtok közé ékelve, ellentállt még a szélvész ostromának, s a rajta levők remegve kapaszkodtak a roncsokba, gyötrelmes halálfélelem közt várva, mikor nyeli el őket is a falánk hullámszörnyeteg tátongó torka. A halállal vívódók segélykiáltásai hiába hangzottak volna el a végítélethez hasonló éjszakában, ha véletlenül nincs egy fiatal leány a közeli Longston Island szigetén.

Grace, a toronyőr leánya, álmából fölriasztva, aggódva nézett ki a viharba, melynek zúgásán keresztül, mintha végveszedelemben forgó emberek vészkiáltása hargzana feléje. Első percben maga sem tudta, nem-e aggodalmaktól fölízgatott képzelete űzi vele játékát csupán. Mindannyiszor, ha az Északi tengeren oly gyakori viharok félelmes erővel csapkodták a világítótorony falait, emberszerető szíve, telve részvétellel azok iránt, kiket útban ért a pusztító orkán, nem hagyta nyugodni és egyszer már éberségével nagy veszedelemnek lett az elhárítója.

Évekkel azelőtt, mikor egyszer megint tele aggodalommal a viharos tengert kémlelte, a hullámok szemeláttára zúztak széjjel egy hajót a sziklákon. Grace segélykiáltásaira ott termett apja és véletlenül a szigeten időző bátyja, kik csónakon segítségükre sietve a hajótörötteknek, szerencsésen megmentették őket.

A Forsfarshire katasztrófája éjjel 3 órakor történt és már hajnalodott, mikor Grace figyelmeztette apját a

hajótöröttek segélykiáltásaira. Darling, a toronyőr, bátor ember volt, aki szívesen sietett a bajban levők segítségére; de ezúttal Grace hiába könyörgött neki, hogy kísértse meg a hajótöröttek megmentését. Darling ezen a végzetes napon az egyedüli férfi volt a szigeten, és a haragos elemek tombolása még vadabb volt, mint máskor. Őrütségnek tartotta tehát ilyen körülmények között kimerészkedni a fölbőszült tengerre, csónakon, melyet úgyis mindjárt fölborítának a hullámok, melyeknek rettenetes erejevei már gyermekkorában megismerkedett.

Egyszer, mint kis fiú, a házuk ajtaja előtt játszott, mikor azon vette magát észre, hogy apja, aki előtte viselte a toronyőr tisztét, hirtelen karjaira kapja, míg másik kezével anyját ragadja meg, és futni kezd velük. Egy az eddiginél hatalmasabb hullám közelgett a szigethez, irtózatossá erővel söpörve el a világítótoronyt a melléje épült lakóházzal együtt. Ha az idősebbik Darling csak egy pillanatra késik, vagy nem jól választja a menekülés irányát, ott vesznek ők is valamennyien.

Nem gyávaság, csupán okosság volt az, ami a veszedelemhez szokott férfit visszatartotta attól, hogy életét kockára tegye a siker minden reménye nélkül.

Aki valaha lenn időzött az Adria partjain, láthatta, hogyan menekülnek a kisebb járművek sirokkó közelébe a biztos kikötőkbe, s hallhatta, hányszor válik végzetessé egy közepes vihar a csónakon vagy bárkán kintrekedtekre, pedig az Adria legnagyobb háborgása az Északitengeren tomboló orkánokhoz képest csak olyan, mint a gyermek haragja az óriás dűhe mellett.

De Grace nem hallgatott apja ellenvetéseire; ő csak a vészkiáltást hallotta, melyet a kétségbeesés küldött feléje a vihar szárnyain. A leány rábeszélésére végre beleegyezett az apa, hogy együtt megkísértsék a lehetetlent. Miközben a csónakot vízre bocsátották, a toronyőr felesége szemrehányóan kiáltotta leánya után: „Grace, ha apád nem tér vissza, átkozni foglak, amíg élek.”

De Grace a nyomorultak segélykiáltásaitól nem hallotta anyja átkait.

Mikor a hajnal első sugarait küldte a szomorú éjszakába, a hajótöröttek örömujjongva üdvözölték a közelgő csónakot, aggodás és remény közt nézve, hogyan temetkezik el és hogyan tör újra előre a hullámhegyek között.

Amint a lehetőségig közel értek a veszedelmes szirttekhez, a férfi kiugrott a sziklára, a leány pedig erőteljes evező csapással messze vissza evezett a tengerbe.

Most következett a földadat legnehezebb része. Nemcsak hogy egyedül kellett a leánynak megbirkózni a haragvó elemekkel, egész hidegvérét és számító okosságát harcba kellett vinnie, mert egy pillanatnyi ijedség, egy hibás mozdulat semmivé tehetné őt a csónakkal, rppja és a hajótöröttek menekülésének egyetlen eszközeivel együtt.

A szerencsétlenek örömeinek látása új erőt öntött belé, úgy hogy nagy ügyességének sikerült a szinte lehetetlen: baj nélkül a végzetes szikla közelébe férkőzött és apja egymásután emelhetette a csónakba a megmenekülteket.

*) Néhai munkatársunk hagyatékából.

A hajótöröttek között volt egy asszony, Mrs. Dawson, ki két kis gyermekét magához szorítva küzdötte át a rettenetes éjét, egy pillanatra se bocsátva le őket fásult karjairól; pedig akiket a halálfélelem önkívületében is úgy őrzött, két élettelen kis tetem volt már csupán.

Az utat vissza, Longston Islandra szintén baj nélkül tették meg. Grace elszántsága és bátorsága kilenc, kínos halálra szánt embert adott vissza az életnek.

Az elátkozott sziget hősnője 23 éves, rendes növésű, szép leány volt, aki gyakran betegeskedett, s akinek külseje nem árulta el az erőt, mely fiatal karjaiban rejtlett. De nemcsak testi ereje miatt érdemelt bámulatot, hanem főként a szellemi tulajdonságokért, melyek lehetővé tették neki ezt a szinte lehetetlennek látszó tengerészbravúrt.

Önfeláldozó bátorsága, önuralma, hidegvére a veszélylyel szemben, ügyessége, mely diadalra segítette a dühöngő elemek ellen, az egész világ csodálatát vívták ki számára.

Az angol nép büszke volt honfitársnőjére. A királynő és környezete ajándékokkal, egyesületek és magánosok hízelgő üdvözetekkel halmozták el. Költők, festők, szobrászok siettek örökéletűvé tenni Grace Darling dicsőségét, és egy tekintélyes pénzösszeg, a szegények filléreiből és a gazdagok aranyaiból összegyűjtve, fejezte ki a nemzet elismerését.

Grace csak négy esztendővel élte túl a napot, mely annyi dicsőséget szerzett neki. Nevét a történetírás oda helyezte, az őt megillető helyre, Anglia nagy asszonyainak nevei közé.

Egy véletlen napfényre hozta Grace Darling kivételes tulajdonságainak kincseit; de ki tudja hány, az övéhez hasonló, értékes asszonyi élet múlik el, az emberiség örök kárára, anélkül hogy valaha tért és alkalmat talált volna képességei érvényesítésére. Pedig ki állíthatja, hogy nem volna szerencse a társadalomra nézve, ha ők ülnének, olyan részeges, sikkasztó, megvásárolható, lelkiösmeretlen emberek hivatalaiban, akiknek minden előnyük abból áll, hogy ők – férfiak.

Körülbelül 10 év előtt történt, hogy egy felhőtlen nyári délutánon az „Ilka” kirándulókkal tömve indult Abbáziából Fiúméba. A tenger tükre sima, szellő csak annyi, hogy kellemesen enyhítse a Kvarnero fölött ragyogó nap tüzet. A teljes biztonság érzetében, élvezve a kirándulás örömeit, gondtalanul csevegő csoportokba verődve, ültek a szorongásig megtelt hajón papok, nászutazó párok, gyermekek sétaközben szedett virágokkal megpakodva, férfiak, asszonyok a társadalom minden rétegéből. Néhány fiatalember egy csinos, feltűnően üde, piros arcú varróleányka körül csoportosul. Tiszta, csengő kacagása minduntalan kihallatszik a beszélgetők csoportjából.

A hajó már ott van a kikötőben, már befordul a móló felé, mely tele van türelmetlen, hozzátartozóik érkezését váró sétálókkal, mikor egy hatalmas lökés rázza meg a hajó minden porcikáját, olyan recsegés és ropogás között, hogy a rajta ülőknek az az érzése támad, mintha a világ omlana össze körülöttük.

Az Ilka neki ment egy másik hajónak, és hatalmas léket kapott az oldalába. Sírás és káromkodás mindenfelé. A kis varróleány arca most olyan fehér, mint a kréta; ajkai mozognak, de nem tud szólni, keze, lába remeg, de nem tud felállni, és egy lélek sincs többé mellette. Egy fiatalember hülyén maga elé meredve, egyik lábáról a másikra tipegve, a legteljesebb gyámoltalanság kifejezésével motyogja: „Sülyedünk, sülyedünk. Anyák rémülten szorítják magukhoz gyermekeiket. A néhány nő, ki még öntudatnál van, a férfiak felé tekint segélyt keresve, de azok is valami ijesztően merev, halálos iszonyattal teli pillantással néznek maguk elé, vad tekintetük kiabálni látszik: „Nincs remény, nincs menekülés.”

A hajó, melynek belseje úgyszólván egyetlen helyiségből áll, néhány másodperc alatt megtelik vízzel, melynek súlya ijesztő és zsákmányára törő fenevad ordításához hasonló *zúgás* közt húzza lefelé. A férfiak keresztül gázolva a sírógörcsben vonagló asszonyokon, úszással próbálnak menekülni, de a sülyedés okozta forgatag magával rántja őket is. Az egész rémes jelenet néhány perc alatt játszódik le, a parton várakozók szemeláttára.

Az egész rettenetes szerencsétlenségnek pedig nem valami elkerülhetetlen elemi csapás volt az okozója, hanem csupán az a körülmény, hogy a kapitány, a jó bor lévén a gyengéje, ismét a kellesténél mélyebben talált a boroskancsóba nézni, és borközi állapotban nekiment egy szemközt jövő gőzösnek.

A kevés számú megmenekültek között volt a kapitány is, aki a hideg vízben hirtelen annyira kijózanodott, hogy a partra tudott úszni.

Ehez a két jelenethez, kevés fantáziával, hozzá lehet képezni egy harmadikat.

Ha elő lehetne varázsolni a föld alól a hőslélkű angol leányt, és az Ilka kapitányát, az egyiket a sírból, a másikat a pincéből, ahol nyugdíjaztatása óta szokta unalmát borba fojtani, és ha mindketten, egy-egy hajó parancsnoki hidján, megjelennének valamely kikötőben, épületes látvány lenne, hogyan tódulna mindenki az asszonykéztől kormányzott hajóra, és hogyan maradna üres ezé a kiváló férfiúé.

Az Ilka szerencsétlenül járt utasaira nézve kevés vigasztalást rejthetett az a gondolat, hogy egy ahhoz a dicső nemhez tartozó ember sülyesztette el őket, mely Wagnert, Shakespearet, Dantet, stb. adta a világnak. Rájuk nézve mindenesetre jobb lett volna, ha életük biztonsága egy asszony kezében van, aki nem lángész, de aki – józan.